

รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

Leadership Model of School Administrators in the Next Decade under Nakhon Si
Thammarat Primary Educational Service Area Office 3

เอกวัส มากสุข^{1*} วีระยุทธ ชาตะกาญจน์¹ และธีระพงษ์ สมเขาใหญ่²

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Aekkwat Maksuk^{1*}, Werayut Chatakan¹ and Teeraphong Somkhaoyai²

¹Graduate School, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป สร้างรูปแบบและตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ด้วยการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ 1)การศึกษาสภาพทั่วไปและวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า 2)การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 6 คนและ3)การตรวจสอบรูปแบบโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน และการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 12 คน ใช้แบบสอบถามทั่วไปเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้างแบบแผนสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและแบบแผนการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มี 7 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1)ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2)ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ 3)ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 4)ด้านภาวะผู้นำแบบยั่งยืน 5)ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 6)ด้านภาวะผู้นำแบบสร้างองค์ความรู้ และ 7) ด้านภาวะผู้นำแบบเชิญชวน

2. รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ ดังนี้ 1)ชื่อรูปแบบ 2)หลักการและเหตุผล 3)วัตถุประสงค์ 4)หลักการและแนวคิดข้อมูลที่นำมาใช้ในการออกแบบรูปแบบ 5)นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในรูปแบบ 6)กลไกและกระบวนการบริหารของรูปแบบ 7)แนวทางการดำเนินงานของรูปแบบ 8)เงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบ 9)แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

3. จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน พบว่าร่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและจากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจำนวน 12 คน พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้บริหารสถานศึกษา

คำสำคัญ : รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า, องค์ประกอบภาวะผู้นำ

Abstract

The purposes of this research were to study general situations, construct the model and investigate the leadership model of school administrators in the next decade under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 through the three phases of the research and development: 1)studying general situation and factor analyzing of the leadership of school administrators in the next decade; 2)constructing the model and investigating the leadership model of school administrators in the next decade by studying related researches documents as well as the in-depth interview of 6 experts; and 3)verifying the model by 9 connoisseurs and focus group discussion with 12 administrators. Non-structured in-depth interview, 5 Likert rating scale questionnaire, connoisseurship and focus group discussion plan were used in data collection. Frequency, percentage, mean, standard deviation, and factor analysis were employed in data analysis.

The results revealed that

1. The components of the leadership of school administrators in the next decade under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 are 7 components: 1)change leadership; 2)student-centered learning leadership; 3)strategy leadership; 4)sustainable leadership; 5)ethical leadership; 6)constructivist learning leadership; and 7)invitations leadership.

2. The leadership model of school administrators in the next decade under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 comprises the following main sections : 1) name of the model; 2)rationale; 3) objectives; 4)principle and the idea in designing the model; 5)definition used in the model; 6) mechanism and processes of the model; 7)operational guidelines of the model; 8) condition and limitation of the model; and 9)implication of the model.

3. From the siminar of 9 professional and experts, it is revealed that the leadership model of school administrators in the next decade under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 is appropriate and has feasibility. In addition, from the focus group discussion among 12 administrators, it is found that the model is appropriate, feasible, and beneficial to be applied to the administration in the institutions.

Keyword : Model, Leadership model in the next decade , Components of leadership, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Office 3

บทนำ

โลกในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทั่วทุกภูมิภาคทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการศึกษา จากการแพร่กระจายของข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่มีการเชื่อมโยงกันแทบทุกประเทศทั่วโลกด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและรวดเร็ว ทั้งในการติดต่อสื่อสาร การถ่ายเทสินค้า บริการ เงินตรา ข้อมูลข่าวสาร และวัฒนธรรม อีกทั้งการเดินทางของมนุษย์เกิดความสะดวกและเป็นไปอย่างเสรีมากขึ้นซึ่งประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์เช่นเดียวกับประเทศอื่นทั่วโลก แต่ในทางตรงกันข้ามหากประเทศไทยไม่ตระหนักและไม่ได้ตั้งรับกระแสโลกาภิวัตน์อย่างเท่าทันจะเกิดปัญหาตามมามากมาย และอาจต้องเสียผลประโยชน์หรือถูกเอาเปรียบจากประเทศอื่นได้ ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องตื่นตัวและเร่งพัฒนาประเทศด้านต่างๆให้เท่าทันสภาพโลกาภิวัตน์ โดยปัจจัยสำคัญที่สุด คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศซึ่งบทบาทหลักจะต้องอยู่กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ต่างต้องเร่งพัฒนากำลังคนให้มีความสามารถและมีองค์ความรู้ที่จำเป็นมีทักษะการคิดมีทักษะการประกอบอาชีพสามารถแก้ปัญหาของตนเองของสังคมเพื่อรองรับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างชาญฉลาด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 , 145)

การที่คนไทยรู้เท่าทันและมองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้นั้นคนไทยต้องเป็นคนที่มีคุณภาพ เพราะคนที่มีคุณภาพเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งของชาติและเป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ประเทศใดมีประชากรที่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมอย่างทั่วถึงทั้งประเทศนั้นจะทำให้การพัฒนาทุกด้านประสบผลสำเร็จ แต่จากอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันในภาพรวมของการศึกษาของประเทศไทยยังไม่สามารถตอบสนองการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่ยอมรับในสากลได้ซึ่งประการสำคัญที่จะพัฒนาในด้านต่างๆ นอกจากนั้นแล้วต้องขึ้นอยู่กับผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้เดินหน้าไปได้ (สุตาพร ทองสวัสดิ์ ,2556 , 48)

ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเช่นเดียวกับประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยทิศทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาไทยในอนาคต การพัฒนาในยุคปัจจุบันเน้นการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ในยุคปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมและเป็นมืออาชีพจึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถภาวะผู้นำและคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะ (กนกอร สมปราชญ์, 2558, 13)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการในการแนะแนวและนำทางพฤติกรรมของคนในสภาพของการทำงาน Gibson Ivancevich (2001:125) และDonnelly (1997:272) มองภาวะผู้นำในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในกลุ่ม โดยมีผู้นำเป็นตัวแทนในการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นๆในกลุ่มภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มด้วยผู้นำอาจจะเป็นผู้ที่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ซึ่งเรามักจะรับรู้เกี่ยวกับผู้นำที่ไม่เป็นทางการอยู่เสมอ เนื่องจากบุคคลนั้นมีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่มีน้ำหนักรวมและเป็นเอกภาพ โดยเขาจะใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการติดต่อสัมพันธ์กัน เพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

แนวโน้มการศึกษาภาวะผู้นำในอนาคต ในปัจจุบันเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงานและองค์การเป็นวงกว้างและยาวนาน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้องค์การต้องเพิ่มศักยภาพของการตัดสินใจแบบกลุ่มมากยิ่งขึ้น Muchinsky(2003:181-182)ได้กล่าวว่า บทบาทผู้นำแบบบุคคลเดียวจะเริ่มลดความสำคัญลง ตัวผู้นำเองก็มีแนวโน้มเชื่อถือในการตัดสินใจของทีมที่ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นกรณีพิเศษแบบชั่วคราวมากขึ้น ดังนั้นในแต่ละทีมก็จะมีอำนาจในการตัดสินใจในงานเฉพาะส่วนที่ทีมของตนรับผิดชอบ ซึ่งแนวโน้มภาวะผู้นำก็อาจจะเป็นลักษณะการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การกระจายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ หรือการรวมกลุ่ม นอกจากนั้นยังกล่าวต่อไปว่า ภายใต้การใช้เทคโนโลยีที่ล้ำสมัย ผู้นำก็มีแนวโน้มจะติดต่อสื่อสารกับสมาชิกผ่านอุปกรณ์และเครื่องมือที่เป็นระบบเครือข่าย โดยไม่ต้องมาเผชิญหน้ากันทุกครั้ง ซึ่งอาจส่งผลให้ช่องว่างระหว่างระดับชั้นของอำนาจในองค์การเริ่มลดลง

ผู้นำในทศวรรษหน้าไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชนหรือภาครัฐควรจะต้องปรับเปลี่ยนลักษณะของผู้นำให้มีภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับในการบริหารจัดการให้ทันทั่วถึง การเลือกผู้นำในทศวรรษหน้าจะต้องพิจารณาในสิ่งต่างๆ ประกอบกันหลายๆ อย่างด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะคุณสมบัติผู้นำพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ประสพการณ์ จริยธรรม หรือในด้านอื่นๆ มาผสมประกอบกันด้วยเพื่อให้ได้ผู้นำที่มีความพร้อมมากที่สุดอันจะนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและเกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นอย่างยั่งยืน โดยผู้นำจะเป็นผู้ที่มีความรู้ มีปัญญาที่จะแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวเป็นผู้ที่ขยันคิด ขยันทำมีความทะเยอทะยานและมีความกระตือรือร้นตลอดเวลาเป็นผู้ที่เสียสละให้ประโยชน์ส่วนรวมและไม่ยึดประโยชน์เอามาเป็นของตนและพวกพ้อง เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ยอมรับในนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมีการติดต่อสื่อสารประสานงานกับประเทศต่างๆ ได้อย่างสอดคล้องสมานฉันท์กัน เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์มีกลยุทธ์ในการวางแผนล่วงหน้าเสมอ

ภาวะผู้นำในทศวรรษหน้า เป็นการทำงานและองค์การเป็นวงกว้างและยาวนานท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้องค์การต้องเพิ่มศักยภาพของการตัดสินใจแบบกลุ่มมากยิ่งขึ้น(Muchinsky,2003:181-182) กล่าวว่า บทบาทผู้นำแบบบุคคลเดียวจะเริ่มลดความสำคัญลงตัวผู้นำเองก็มีแนวโน้มเชื่อถือในการตัดสินใจของทีมที่ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นกรณีพิเศษแบบชั่วคราวมากขึ้น ดังนั้นในแต่ละทีมก็จะมีอำนาจในการตัดสินใจในงานเฉพาะส่วนที่ทีมของตนรับผิดชอบซึ่งแนวโน้มภาวะผู้นำก็อาจจะเป็นลักษณะการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การกระจายอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ หรือการรวมกลุ่ม นอกจากนั้นยังกล่าวต่อไปว่า ภายใต้การใช้เทคโนโลยีที่ล้ำสมัย ผู้นำก็มีแนวโน้มจะติดต่อสื่อสารกับสมาชิกผ่านอุปกรณ์และเครื่องมือที่เป็นระบบเครือข่ายโดยไม่ต้องมาเผชิญหน้ากันทุกครั้ง ซึ่งอาจส่งผลให้ช่องว่างระหว่างระดับชั้นของอำนาจในองค์การเริ่มลดลง

จากการทำวิจัยทางด้านการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ในเรื่องสมรรถนะทางด้านบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต3 ในปีการศึกษา 2558 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกด้านอยู่ในระดับมากแต่ปรากฏว่าในด้านภาวะผู้นำทางด้านการบริหารสถานศึกษาจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกด้านอยู่ในระดับน้อย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 , 2558 : 24)

ด้วยเหตุผลกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ และการเข้าสู่ยุคที่ใช้การติดต่อสื่อสารในหลายๆ รูปแบบรวมไปจนถึงการให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผลจากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาและการที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย จึงเกิดแนวคิดที่ว่าผู้บริหารจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา

อย่างต่อเนื่องจนเกิดภาวะผู้นำในตนเอง สามารถแสดงพฤติกรรมของผู้นำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปรากฏออกมาอย่างเด่นชัดจนเป็นที่ยอมรับจึงจะสามารถนำโรงเรียนไปสู่เป้าหมายความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลจึงได้สนใจที่จะศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้าขึ้นมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่การวิจัย พื้นที่การศึกษาคั้งนี้คือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3
2. ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย
 - ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
 - ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ
 - ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีการดำเนินการวิจัย ได้แยกออกเป็น 3 ขั้นตอนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำในสถานศึกษาผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อนำแนวทางมาใช้ในการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ศึกษาประเด็นภาวะผู้นำในทศวรรษหน้าโดยการบูรณาการแนวความคิด ของนักวิชาการมี 7 ด้าน
3. จัดทำร่างตัวแปรองค์ประกอบรูปแบบภาวะผู้นำในของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า
4. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
5. นำผลจากการคัดกรองตัวแปรไปจัดทำเป็นข้อคำถามและสร้างแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ หลังจากนั้นจึงตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหาร สถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัก Cronbach's Alpha Coefficient (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95 แล้วจึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
6. จัดส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาและสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบสอบถาม หลังจากนั้นจึงบันทึกข้อมูลค่าคะแนนที่ได้ ทำการวิเคราะห์สภาพทั่วไปและวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติจึงได้องค์ประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตัวค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการใช้แบบสอบถาม

2. วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยการโปรแกรมสำเร็จรูป และสกัดปัจจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) และหมุนแกนขององค์ประกอบเพื่อให้ได้องค์ประกอบร่วมที่ชัดเจนแบบตั้งฉากออร์โธกอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบภาวะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการศึกษาความคิดเห็นและการให้ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำผลการวิเคราะห์เนื้อหาจัดทำรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยืนยันความเหมาะสมความเป็นไป และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการศึกษาความคิดเห็นและการให้ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อทำให้ง่ายรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพทั่วไปและวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จากการดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพทั่วไปภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.62 และพบว่าด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.81 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.78 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.49 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำแบบยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.73 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำแบบยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.73 ความพึง

พอใจอยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.73 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.47 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำแบบสร้างองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.72 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และด้านภาวะผู้นำแบบเชิญชวน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 3.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.55 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการวิเคราะห์ห้องศักระกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.2.1 ผลการวิเคราะห์ห้องศักระกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

1) ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ได้ค่าไอเกน 12.165 ความแปรปรวนร้อยละ 9.251 2)ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้ค่าไอเกน 10.318 ความแปรปรวนร้อยละ 8.926 3)ด้านภาวะผู้นำแบบเชิญชวน ได้ค่าไอเกน 9.414 ความแปรปรวนร้อยละ 6.731 4)ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ได้ค่าไอเกน 8.192 ความแปรปรวนร้อยละ 5.841 5)ด้านภาวะผู้นำแบบสร้างองค์ความรู้ ได้ค่าไอเกน 7.413 ความแปรปรวนร้อยละ 4.850 6)ด้านภาวะผู้นำแบบยั่งยืน ได้ค่าไอเกน 6.103 ความแปรปรวนร้อยละ 3.749 7)ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ ได้ค่าไอเกน 3.895 ความแปรปรวนร้อยละ 2.741

1.2.2 การจัดอันดับจากการวิเคราะห์ห้องศักระกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

จากผลการวิเคราะห์ห้องศักระกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้องค์ประกอบจำนวน 7 องค์ประกอบโดยเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ 1) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ 3) ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 4) ด้านภาวะผู้นำแบบยั่งยืน 5) ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 6) ด้านภาวะผู้นำแบบสร้างองค์ความรู้ และ 7) ด้านภาวะผู้นำแบบเชิญชวน

2. ผลการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

2.1 ผลจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและหลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผลจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและหลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในเรื่องของ 1)ความหมายของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า 2) แนวคิด ทฤษฎี และหลักการภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า 3)ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า 4)คุณสมบัติของภาวะผู้นำ 5)บทบาทของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา6) ประสิทธิภาพของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 7)รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาใน 7 ด้าน ดังต่อไปนี้ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำแบบยั่งยืน ด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำแบบสร้างองค์ความรู้ ด้านภาวะผู้นำแบบเชิญชวน ทำให้ได้แนวคิดในการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

2.2 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่านทำให้ได้ประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

จะต้องมีการเพิ่มเติมในส่วนของความเป็นทศวรรษหน้าใน ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำแบบยั่งยืน ด้านภาวะผู้นำ

เชิงจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำแบบสร้างองค์ความรู้ ด้านภาวะผู้นำแบบเชิญชวน ให้มีความสมบูรณ์และมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.3 ร่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จะประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการและเหตุผล 3)วัตถุประสงค์ 4)หลักการและแนวคิดและข้อมูลที่น่ามาใช้ในการออกแบบรูปแบบ 5)นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในรูปแบบ 6)กลไกและกระบวนการบริหารของรูปแบบ 7)แนวทางการดำเนินงานของรูปแบบ 8)เงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบ 9)แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยการจากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน เพื่อตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ดังภาพรูปแบบภาวะผู้นำ ดังต่อไปนี้

ภาพ รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 3 2)เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 3)เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาใน ทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งได้พัฒนาขึ้นจากการ สังเคราะห์สาระความรู้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการ ที่เลือกสรร เอกสารและงานวิจัย การสังเคราะห์ผล การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า รวมถึงการสัมมนาอิง

ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) การสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของผลการวิจัยและนำสู่การอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพทั่วไปภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.78 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.62 และพบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.81 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.78 ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มา ซึ่งสอดคล้องกับงานผลงานวิจัยของปิยพร พิมพาพันธ์ (2558) เรื่อง “ การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ” ที่พบว่า ด้านภาวะผู้นำมุ่งเน้นการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.96 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.85 ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของแซม ทอมสัน (Sam Thomson ,2015) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางการศึกษาในทศวรรษหน้าของผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดคาทอลิก ผลปรากฏว่าในด้านการเรียนรู้ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานดีที่สุด โดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ได้ค่าไอเกนสูงสุด เท่ากับ 12.165 ความแปรปรวนร้อยละ 9.251 กนกอร สมปราษฎ (2555:75) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่าเป็นภาวะผู้นำอีกด้านที่มีความสำคัญมากถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์แล้วภาวะผู้นำของสถานศึกษาในด้านอื่นก็จะตามมาไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี คงจินดา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี ผลปรากฏว่าในด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ได้ค่าไอเกนสูงสุด เท่ากับ 15.582 ความแปรปรวนร้อยละ 12.781และสอดคล้องกับงานวิจัยของฟอร์ด เดเบล (Ford Derbell ,2016) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ผลปรากฏว่าร้อยละของผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์สูงมากโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึง 88.73

3. ผลจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและหลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน ทำให้ได้ร่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จะประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการและเหตุผล 3)วัตถุประสงค์ 4) หลักการและแนวคิดและข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบรูปแบบ 5)นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในรูปแบบ 6)กลไกและกระบวนการบริหารของรูปแบบ 7) แนวทางการดำเนินงานของรูปแบบ 8)เงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบ 9)แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ขวลิต เกิดทิพย์ (2550)ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับบทบาท คุณลักษณะและทักษะภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 2) วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนระยะที่ 2 เป็นการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเทคโนโลยีทางการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ร่างรูปแบบภาวะผู้นำเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) ทดสอบรูปแบบโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 3) ทดสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มกับผู้ปฏิบัติ และ 4) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบส่วน จินตนา ศักดิ์ภู่อ่วม (2555) ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐ ว่า ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ความนำ ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย หลักการ

และแนวคิด วัตถุประสงค์ ลักษณะของโรงเรียนในกำกับของรัฐ กฎบัตรของโรงเรียน การบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐ ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และส่วนที่ 4 เงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบ นอกจากนี้ สุเทพ บุญเติม (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการกำกับติดตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) และได้นำเสนอรูปแบบการกำกับติดตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญ ส่วนที่ 2 ข้อเสนอรูปแบบการกำกับติดตาม ที่ประกอบด้วยแนวคิดในการกำกับติดตาม หลักการกำกับติดตาม รูปแบบการกำกับติดตาม กระบวนการกำกับติดตามและวิธีการกำกับติดตาม ส่วนที่ 3 เป็นส่วนสรุป การศึกษา ซึ่ง เชิดศักดิ์ ศุภโสภณ (2553) ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐว่าประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่ 1 เป็นชื่อของรูปแบบ ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบการเปลี่ยนแปลงส่วนที่ 4 กลยุทธ์ในการดำเนินงานและปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสู่ความสำเร็จเช่นเดียวกับ จานงค์ จันทรวงศ์ (2555) ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบของรูปแบบ 4) แนวทางในการนำรูปแบบไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จของการใช้รูปแบบ นอกจากนี้ ธีระ รุญเจริญ (2550) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบ ว่าควรมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ

4. จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 โดยภาพรวมสรุปได้ว่าโครงสร้างดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ แต่ควรปรับบางส่วนให้มีความโดดเด่นและน่าสนใจเพิ่มขึ้นด้วยการศึกษาข้อมูลจากสภาพจริงของโรงเรียนที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นภาวะผู้นำสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ เทพนิมิต (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต และได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่ารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตว่าโครงสร้างมีความเหมาะสมสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในสถานศึกษาแต่จะต้องปรับในส่วนของกระบวนการให้มีความเหมาะสมเพื่อที่จะได้นำไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาแล้วเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sham Smith (2015) ที่ได้ทำงานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตของโรงเรียนเอกชน โดยใช้วิธีการนำผู้เชี่ยวชาญมาดูแบบร่างภาวะผู้นำในอนาคตมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้จริงหรือไม่ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่าเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้จริงและหากมีการปรับในส่วนของกระบวนการหรือปรับในส่วนของขั้นตอนก็จะทำให้รูปแบบภาวะผู้นำมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

5. จากการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 โดยภาพรวมสรุปได้ว่าโครงสร้างดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้สามารถนำไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสัน เทพศรีธา (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาผลปรากฏว่ารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้ามีโครงสร้างมีความเหมาะสมสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในสถานศึกษาแต่จะต้องปรับในส่วนของรูปแบบให้มีความเหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งร้อยละของรูปแบบที่นำไปใช้ในสถานศึกษา ร้อยละ 100 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพททีเซีย กู๊ด (Pattetria Good, 2016) ได้ทำงานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า สังกัดโรงเรียนมัธยมผลปรากฏว่าจากการสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติงาน

ผู้ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติให้ความคิดเห็นว่ารูปแบบโมเดลของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาใน ทศวรรษหน้า สังกัดโรงเรียนมีความทันสมัย มีความเหมาะสมสามารถนำไปปรับได้จริงในสถานศึกษา นอกจากนี้แล้ว ลอรา โฮป(Lorra Hope ,2017) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาใน อนาคต ผลปรากฏว่าเมื่อให้ผู้ปฏิบัติได้ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำในอนาคตรูปแบบนี้มีรายละเอียดที่ดี มี องค์ประกอบที่ครบแต่จะต้องคำนึงถึงการลงสู่การปฏิบัติว่าสามารถเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติมากน้อย เพียงไร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรจัดทำคู่มือภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในทศวรรษหน้า โดยมีคณะทำงานหรือทีมวิทยากร เพื่อเผยแพร่ให้การศึกษาอบรม และสร้างความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้าให้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อย่างถูกต้องครบถ้วนองค์ความรู้

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะต้องพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในทศวรรษหน้าใน 3 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้ เป็นสำคัญ และ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

1.3 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา ควรเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้รูปแบบ กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการที่ถูกต้องของรูปแบบภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรจัดทำ E-Learning สำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เรียนรู้เพื่อนำไปสู่การลงมือปฏิบัติ

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดคณะทำงานเพื่อจัดทำคู่มือภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้า เพื่อฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา

1.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และมอบของรางวัลให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ของภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้ากำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรกำหนดให้มีแผนในการพัฒนาภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวและเพื่อให้การฝึกอบรม นิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัด

2.2 สถานศึกษาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยผู้บริหาร สถานศึกษาควรจัดทำกำหนดทิศทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่สถานศึกษาใน ทศวรรษหน้า

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำ ในด้าน 1) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ 3) ด้านภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 สถานศึกษาระดับประถมศึกษาควรทำวิจัยเชิงทดลองเพื่อทราบถึงภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยการสังเกต สัมภาษณ์ หรือเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยวิธีการ รูปแบบ และ

เครื่องมือที่มีความหลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหา จุดอ่อน และจุดเด่นของการนำรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษหน้ามาปรับใช้ในสถานศึกษา

3.2 ควรมีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 หรือยุคโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล

3.3 ควรมีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

3.4 ควรมีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- Cronbach, L.J. (1990). *Essential of Psychological Testing*. (5th ed). New York: Harper Collins Publishers, Inc.
- Deming. (1982). *Quality productivity and competitive position*. Cambridge: Center for advance engineering, Massachusetts Institute of technology.
- Donnelly. (1997). *Leadership in the secondary school*. New York: John. Wiley & Sons.
- Ford Derbell. (2016). *The administration in the next decade*. New York: Institute of education.
- Gibson Ivancevich. (2001). *Social Behavior and Administrative Process*. School Review.
- Krejcie. R.V. & Morgan, D.W. (1986). Determining sample size for research activitie educational and psychological measurement. 3(30), 607-609.
- Lorra. (2017). *Leadership in the future*. England : Torry Read.
- Muchinsky. (2003). *Leaership model in the next decade*. Great Britain:Open University Press.
- National Education Commission. (2002). *The National Education Act, BE 2542 (1999) and the Amendments (No. 2) BE 2545*. Bangkok: Phrik hwan raffikh. (in Thai).
- Pattetria. (2016). *Leadership in the next decade*. America : strategic cort.
- Rutjarean, T. (2007). *Professionalism in organizing and administering education*. Bangkok: Lt Press Co., Ltd. (in Thai).
- Sam, S. (2015). *Leadership in the next decade in the private school*.Newzealand : Kururu.
- Sharn Smith. (2015). *Leadership in the next decade in the school*. New England : The bookshop.
- Somprad, K. (2016). *Leadership and Leadership Learning for School Administrators*. Khon Kaen: khlang nana withya Printing. (in Thai).

ผู้เขียน**นายเอกวิทย์ มากสุข**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

อาคาร 9 ชั้น 2 เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail : matoom7@yahoo.co.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ ชาทะกาญจน์

ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

อาคาร 9 ชั้น 2 เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail : dr.kaset2557@gmail.com

ดร.ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

เลขที่ 114 หมู่ที่ 7 ตำบลบางจาก อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

E-mail : s.teera@hotmail.com